

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

- **kunta**
- sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue
- maakunnan liitto
- muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
- valtion viranomainen
- järjestö
- joku muu

Vastaajatahon virallinen nimi

Perhon kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Lauri Laajala, p. +358 400 517 380, sp. lauri.laajala@oerho.com

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Kunnanhallitus 21.9.2020 § XX

Kysymykset

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Lainsäädäntö on oikeansuuntainen. Pienissä kunnissa on haasteellista järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon kattavia palveluja ilman laaja-alaista yhteistyötä alueen toimijoiden kanssa. Integroitu sote-toimintamalli on koettu Keski-Pohjanmaalla tarkoituksenmukaiseksi. Kuntayhtymäratkaisuna toteuttamalla tavoite on sama kuin esitetystä lainsäädäntömallissa, mutta rahoituksellisesti vastuu muuttuu.

On tärkeää, että jo toiminnassa olevien sote-palveluja tuottavien kuntayhtymien rahoitus turvataan sote-uudistuksessa. Esimerkiksi Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja peruspalvelukuntayhtymä SOITE on kiinnittänyt kehittämistyössään huomioita kustannusrakenteen parantamiseen ja palvelurakenteen toimivuuteen, huomioiden alueen asukkaiden oikeus yhdenvertaisiin palveluihin. Nämä toimintaansa jo kehittäneet sosiaali- ja peruspalvelukuntayhtymät eivät saa joutua taloudellisesti kärsimään tekemästään talouden tehostamis- ja kehitystyöstään sen seurauksena, että lainsäätävä velvoittaa sosiaali- ja peruspalvelutoimijat jatkossa asetettuun kustannustahoon. Tämän seurauksena tehostamistoimenpiteitä tehneiden ja palvelujärjestelmää muokanneiden sosiaali- ja peruspalvelukuntayhtymien alueella kansalaisten palvelujen saatavuus saattaa johtaa palvelujen epätasa-arvoisuuteen alueen asukkaiden osalta.

Palvelujen yhdenvertaisuus kyetään saavuttamaan, mikäli lainsäätävä sallii palvelujärjestelmän luomisen ja kehittämisen joustavasti, kansalaisten tarpeeseen perustuen, maan eri alueiden olosuhteet ja erityispiirteet sekä olemassa olevan palvelurakenteen huomioon ottamisen uutta luotaessa sekä jo käytössä olevien toimivien rakenteiden hyödyntämisen alueellisissa ratkaisuissa sopimusperusteisesti.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Tavoite integraatiosta pelastustoimen ja ensihoidon kesken on kaksijakoinen. Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystoimen kuntayhtymä Soiteissa toteutettiin ensihoidon (siirtyi pelastustoimesta) ja sairaanhoidon integraation kautta toimiva ja hoitoketjujen näkökulmasta tarkoituksenmukainen ratkaisu. Ensihoito tukee merkittävästi sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuutta. Ensihoito osallistuu parhaimmillaan sekä soten avohoidon (kotihoito, terveyskeskus, kotisairaala) toteuttamiseen kentällä, että päivystystoimintaan sairaanhoidossa. Kokemus tästä integraatiosta on hyvä ja toimiva eikä tätä ole syytä purkaa. Uudessa mallissa tulee arvioitavaksi, miten integraatio toteutetaan pelastustoiminnan tullessa sote-maakuntaan mukaan. Ensihoidon integraatiota sosiaali- ja terveydenhuoltoon ei ole tarkoituksenmukaista purkaa ja on selvitettävä, miten samalla voitaisiin toteuttaa myös ensihoidon ja pelastuksen integraatio? Uudistuksessa on

huomioitava myös, miten turvataan pelastustoimelle riittävät taloudelliset resurssit, jotta palvelut kyetään järjestämään jatkossa yhdenvertaisesti ja vaikuttavasti.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Maakunnissa, joissa on eri kokoisia kuntia ja väestökeskittymiä, on riskinä, että vaaleilla valittava valtuusto koostuu pääosin keskuskaupungin väestöstä ja edustaa sitä. Pienten kuntien, jotka usein ovat sote-maakunnan reuna-alueilla jäävät helposti demokratiavajeeseen. Erityisesti taloudellisiin resurssien päätöksenteon osalta syntyy demokratiavajetta lähinnä sen vuoksi, että valtio päättää lakiehdotuksen mukaan taloudellisten resurssien kohdistamisesta maakunnille. Siten maakunnalliselle sote-hallinnolle ei käytännössä muodostu tosiasiallista valtaa päättää tarvittavien resurssien suuruudesta. Haasteen muodostaa myös lakiehdotukseen kirjattu menettelytapa sote-maakuntien investointien hallinnassa, jossa maakunnallinen sote-hallinto ei päättää tarvittavista investoinneista vaan voi korkeintaan tehdä esityksiä VM:lle tarvittavista investointirahoituksista taikka tarvittavista investoinneista.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Kirjaus on hyvä ja mahdollistaa alueella tarvittaessa ja päätettäessä tarkoituksenmukaisia ratkaisuja. Tukee alueen itsenäistä päätöksentekomahdollisuutta mm tukipalvelutehtävissä.

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Kansalaisvaikuttamiskanavia on laissa esitetty laajasti. Haasteeksi jää, miten aloitteet ja palaute näkyy sote-maakunnan päätöksenteossa. Kuntien perinteiselle edunvalvonnalle esim. verrattuna kuntayhtymään, muutos on iso. Kuntien rooli vaikuttaa alueellaan oleviin sote-palveluihin vähenee. Kansalaisten vaikuttamiskanavat korostuvat mutta vaikuttavuus on vaikeasti ennakoitavissa.

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Mahdollisuuksia yksittäisen palvelun tuottamiseen/järjestämiseen yli sote-maakunta rajojen on runsaasti: yhteinen toimielin tai virka, sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta ja sote-maakuntayhtymä. Lausuttavana oleva esitys ei kuitenkaan anna riittäviä mahdollisuuksia toteuttaa sopimuksella kokonaisvaltaista yksittäisen kunnan/kunnanosan koko sote-järjestämisvastuun siirtoa toisella sote-maakunnalle. Raja-alueen kunnalle (esim Kruunupyö) palvelut olisivat mahdollisesti lähempänä oman sote-maakunnan ulkopuolella. Tältä osin lakiin tulisi lisätä määräykset siitä, millä tavoin sote-palveluiden tai pelastuksen kokonaisjärjestämisvastuu olisi mahdollisuus siirtää toiselle sote-maakunnalle niin, että palveluiden kustannusvastuu jää sille sote-maakunnalle, joka saa rahoituksen palveluiden järjestämiseen Sote-maakuntien rahoituksesta annettavan lain mukaisesti.

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain

mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin**
- ei
- ei kantaa

Lakikokonaisuus sisältää erittäin vahvan valvonnan. Valvontakoneisto ja menettely on raskas ja osin päällekkäinen. Valtion valvonta sekä yhteistoiminta-alueen suunnitteluvälite (yhteisen suunnitelman hyväksymismenettely, jota VM/STM valvoo) rajaavat merkittäväällä tavalla sote-maakunnan itsemääräämismahdollisuutta; erityisesti tässä mallissa, joka ei sisällä maakuntaverotusoikeutta. On syytä kysyä, rajaako malli liiaksi sote-maakuntien tosiasiallista itsemääräämisoikeutta.

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei**
- ei kantaa

Lakiluonnos sisältää tosiasiallisesti nyt voimassa olevan poikkeuslupamenettelyn tarkoitusperän jatkumisen investointien osalta laajentaen sen valvonnan koskemaan myös pienimpiä investointeja. Laki ei määrittele, minkä suuruiset investoinnit tulee sisällyttää sekä ministeriöissä että yhteistoiminta-alueella hyväksyttävään investointisuunnitelmaa. Näin ollen lain tosiasiallinen vaikutus rajoittavana ei selviä lakiluonnoksesta. Rahoitusmalli tulee tosiasiallisesti rajoittamaan sote-maakuntien mahdollisuutta rakentaa, peruskorjata ja ylläpitää omistamiaan esim. sairaalakiinteistöjä vaarantamatta muuta sote-palveluiden järjestämistä.

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Sote-maakuntalain 8 § sisältäisi säännökset tehtävien siirrosta maakunnan ja kuntien välillä. Ehdotuksen peruslähtökohtana on maakunnan ja kunnan tehtävien täydellinen eriyttäminen. Maakunta hoitaa laissa sille säädetyt tehtävät eikä maakunta voi sopia tehtävien järjestämisestä kuntien kanssa. Maakuntalaissa tulisi sallia maakunnille ja kunnille mahdollisuus sopia tehtävien järjestämisvastuun siirtämisestä maakunnalta kunnalle ja päinvastoin. Lähtökohtana tulisi olla itsehallintoon ja järjestämistehtävään luontevasti kuuluva mahdollisuus sopia järjestämisvastuun siirtämisestä niissä tehtävissä ja niissä tapauksissa, joissa se on tarkoituksenmukaisinta. Tarpeeton rajoittava sääntely jäykistää toimintaa, vähentää tehokkuutta ja heikentää alueiden ja kuntien poikkeavien olosuhteiden huomioinnin mahdollisuutta.

Erytisen tärkeää yhteistyö on sote-maakunnan ja kunnan yhteisillä asiakaspinnoilla, joissa vaikuttavalla yhteistyöllä on mahdollista edistää asiakkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä hillitä niin kunnan kuin sote-maakunnan kustannusten kasvua. Yhteisiä asiakaspintoja on mm. lasten ja perheiden palveluissa, nuorten työpajapalveluissa ja maahanmuuttopalveluissa. Lisäksi osaavan työvoiman ennakointi ja opiskelijoiden sote-palvelut edellyttävät koulutuksen järjestäjän ja maakunnan yhteistyötä.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Sote-järjestämislaki yleislakina on esitetty selkeästi. Yksittäisten säännösten tarkkarajaisuudessa suhteessa sote-maakuntalakiin on selkeytettävää. Muutoin haasteeksi muodostuu lain toimeenpanon kannalta se, että sekä sote-maakuntalaissa että sote-järjestämislaissa on esitetty samaan asiaan liittyvää sääntelyä, jotka ovat toistensa suhteen samantasoisia yleislakeina. Jotta toimeenpanossa vältetään tarpeettomalta lakien yksittäisten keskinäiseltä tulkinnalta, tulee sote-maakuntalaki ja sote-järjestämislaki selkeämmin erottaa toisistaan. Tulisiko vieläkin tarkemmin keskittää Sote-maakuntalakiin vain hallintoon ja rakenteeseen liittyvät pykälät ja keskittää esim. rahoitusta koskevat pykälät yhteen lakiin?

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin**

- ei
- ei kantaa

Lainsäädännöstä riippumatta alueille syntyy palveluverkkoon ja palveluiden laatuun liittyviä eroja. Syyt tähän ovat mm maantieteellisiä, alueen tulotasoon liittyviä, kielellisiä, henkilöstön saatavuuteen liittyviä jne. Sosiaali- ja terveystalouden yhdenvertaisen saatavuuden turvaamiseksi on sote-järjestämislainsäädännössä säilytettävä nykyinen joustava palvelun tuottamisjärjestely, jossa myös toisen sote-maakunnan alueella olevat asukkaat voivat saada palveluja.

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin**
- ei
- ei kantaa

Laki mahdollistaa, mutta ei varmista. Kunnan, kolmannen sektorin ja sote-maakunnan yhteistyömenettelyt ja työnjako tulee kuvata sote-järjestämislainsäädännössä tarkemmin ja huomioida, että laissa tulisi sallia maakunnille ja kunnille mahdollisuus sopia tehtävien järjestämistä vastuun siirtämisestä maakunnalta kunnalle ja päinvastoin, niissä tehtävissä ja niissä tapauksissa, joissa se on tarkoituksenmukaisinta.

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä vastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Pykälä korostaa sote-maakunnan oman palvelutuotannon riittävyyttä kaikissa tilanteissa. Tämä voi johtaa kysymykseen siitä, millaista tuotantovastuuta tosiasiallisesti edellytetään tilanteissa, joissa osa palvelutuotannosta toteutetaan ostopalveluna. Tosiasiallisesti sote-maakunnalla ei voi olla reservissä omaa tuotantoa koko palvelutarpeelle kaikkiin tilanteisiin, mikäli ostopalvelutoimija yllättäen esim. lopettaa toiminnan alueella.

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

- kyllä**
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Lakiluonnos ei rajaa alihankinnan laajuutta. On mahdollista, että pääsopijakumppani toteuttaa palvelun pääosin alihankkijoiden avulla, pilkottuna useiden toimijoiden kanssa ja päävastuullisella sopimusosapuolella ei ole tosiasiallisesti mahdollisuutta vastata sote-maakunnalle palvelukokonaisuudesta. Tämä riski voidaan kuitenkin ratkaista hankintasopimuksilla mikäli laki ei tätä rajausta sisällä.

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin**

- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

- kyllä**
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa**

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

§ 8: tarvitaan tarkennus siihen, mitä tarkoitetaan sote-maakunnan "riittävällä omalla palvelutuotannolla kaikissa tilanteissa".

§ 34: Sote-maakuntien yhteistyösopimuksen vaadittava sisältö tarvitsee tarkennusta ja rajausta - esitetyssä muodossa kirjaus on epäselvä ja avoin

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislain

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Lakiin tulee kirjata mahdollisuus alueellisten järjestelyjen toimeenpanolle, mikäli se katsotaan olevan alueen näkökulmasta perusteltua ja tarkoituksenmukaista pelastuslaitosten erilaisuus huomioiden. Sopimuspalokuntaresurssi on syytä määrittää/huomioida. Yhdistysperusteisten sopimuspalokuntien toimintaedellytykset on turvattava myös resurssien osalta.

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa**

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin**
- ei

- ei kantaa

**Lain 5 § on kuvattu tehtäviä, joita voidaan koota yhden tai useamman sote-
maakunnan järjestämäksi. Kyseisten tehtävien järjestäminen lakiin perustuen
vaikuttaa merkittävästi pelastuslaitoksen toiminnan tarkoituksenmukaiseen
toteuttamiseen, itsenäiseen päätöksenteko kykyyn, varautumisen toteuttamiseen ja
kykyyn toimia häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa maakunnassa, kustannusten
kasvamiseen, taloudellisiin resursseihin sekä itsenäisyyteen.**

**Pelastustoiminnan johtaminen ja johtokeskustoiminta ovat maakunnassa olevan
pelastuslaitoksen perustehtävää. Teknologia mahdollistaa kyseisten palvelujen
tuottamisen tehokkaasti kaikilta alueilta. Toteuttamisen kannalta on keskeistä, että
pelastustoimen tiedonhallinta ja tietojärjestelmät on yhtenäisiä ja toimintatavat
yhteneviä.**

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Keski-Pohjanmaalla Soitessa kokemus on, että ensihoidon sekä sairaanhoidon ja sosiaalipalvelujen integrointi ja yhdistäminen on ollut tarkoituksenmukainen toimintamalli. Haaste on, miten Pelastustoimi asemoidaan toimintamallissa siten, että jo toteutuneeseen integroidaan myös pelastuslaitoksen osaaminen ja resurssit.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

- kyllä
- **kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei

- ei kantaa

Maakuntajako antaa hyvän ja luontaisen perustan sote-maakunnalle. Maakuntien raja-alueiden kunnille uusi rakenne saattaa kuitenkin johtaa asukkaiden palvelusaatavuuden kannalta epätarkoituksenmukaiseen tilanteeseen. Jotta kuntalaisilla olisi mahdollisuus lakiluonnoksen mukaisessa mallissa saada sote-palvelut kokonaisuutena ja integroituna palveluratkaisuna maantieteellisesti läheltä, osin tukeutumalla naapurikunnassa saatavana oleviin erityispalveluihin, edellyttää laki lähtökohtaisesti kunnan esittämään maakuntajakolain mukaista siirtoa toiseen maakuntaan. Lakiluonnos ei tässä muodossaan suoraan tunnista menettelyä, jolla esim. Pohjanmaan maakunta voisi siirtää Kruunupyyn kuntalaisten sotepalveluiden ja pelastustoimen järjestämisen kokonaisvastuun Keski-Pohjanmaan sote-maakunnalle rahoittamalla kuitenkin saamallaan valtion rahoituksella tästä syntyvät kustannukset. Ongelmallista olisi myös se, että Kruunupyyn alueen kuntalaisilla ei olisi hallinnollisesti mahdollisuutta osallistua sote-maakunnan päätöksentekoon. Tässä muodossaan lakiluonnos aiheuttaa yksittäiselle kunnalle tilanteen, jossa ilman maakuntavaihdosta ei sote-palveluja ole mahdollista saada maantieteellisesti läheltä ja tavanomaisen asiointi- ja työssäkäyntialueella. Lakiin tulisi kirjata säännökset sote-maakuntien välisen laajemman yhteistoimintasopimuksen perusteista, mikä mahdollistaa alueen väestönsosan sotepalvelujen ja pelastustoimen järjestämisen toisen sote-maakunnan toimesta kuitenkin niin, että maakuntajakolain mukainen maakunta kattaa rahoituksellaan tästä syntyvät tosiasialliset kustannukset täysimääräisenä.

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

- **kyllä**
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

- Etelä-Savon maakuntaan
- Pohjois-Savon maakuntaan

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan

sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa**

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Väliaikaisen valmisteluvelvoitteen tarve vaihtelee maakunnittain, koska osalla maakunnista on jo olemassa toimivat sosiaali- ja perusterveydenhuollon maakunnalliset järjestelyt.

Keski-Pohjanmaalla Soiten toiminnan lisäksi väliaikainen valmistelutoimielin vastaa Pelastustoimen sekä kunnista tulevan koulukuraattori- ja psykologipalvelun sekä Kärkylän kuntayhtymän osuuden integroinnista toiminnalliseen kokonaisuuteen. Tältä osin tehtävä on kuitenkin merkittävästi pienempi kuin muissa maakunnissa.

38. Voimaantulolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Sote-kuntayhtymän näkökulmasta menettely on hyväksyttävä ja vastaa menettelyä, mikä toteutettiin integroitua sote-kuntayhtymää perustettaessa. Jäsenkunnille jää

kuitenkin merkittävä taloudellinen rasite sote-kiinteistöistä, joista osa voi jäädä siirtymäkauden jälkeen pois sote-maakunnan vuokraamista tiloista. Kunnan näkökulmasta keskeinen kysymys uudistuksen voimaantullessa on kunnan omistukseen jäävien toimitilojen käyttö siirtymäkauden vuokrajärjestelyn (3+1 vuotta) jälkeen ja vuokrataso siirtymäkaudella. Epätietoisuus kunnan omistamien toimitilojen tulevasta käytöstä uhkaa kunnan investointimahdollisuuksien yleisen heikkenemisen ohella estää toimitilojen ylläpidon kannalta välttämättömätkin investoinnit.

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelyistä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin**
- ei
- ei kantaa

Ehdotettu kunnille maksettavan kompensaaion laukaiseva taloudellisten menetysten raja-arvo (0,7 prosenttiyksikköä laskennallisesta kunnallisveron korotustarpeesta) on liian korkea. Kompensaatiota laskettaessa tulee myös ottaa huomioon esityksestä poiketen kaikki omaisuuslajit. Korvauksen tulee siten kattaa myös kuntien osuudet maakunnille siirtyvien kuntayhtymien peruspääomasta sekä maakunnille kunnilta siirtyvän sote -irtaimiston, jonka arvo on oletettavasi valtakunnan tasolla satoja miljoonia euroja. Tätä on edellyttänyt myös eduskunnan perustuslakivaliokunta (PeVL 65/2018 vp).

Esityksen mukaan mainittuja omaisuuden siirtoja ei otettaisi korvausta laskettaessa huomioon, koska ne voitaisiin kuitata alentamalla kuntien peruspääomaa eivätkä siten olisi tulosvaikutteisia. Tarkoituksena on kompensoida kunnille omaisuuden siirroista aiheutuvia taloudellisia menetyksiä. Taloudellinen menetys on reaalin riippumatta siitä, käsitelläänkö se tilinpäätöksessä tulosvaikutteisesti vai taseessa peruspääoman alenemisena.

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin

- ei
- ei kantaa

Lakiehdotukseen kirjatut henkilöstön käytön ja siirron periaatteet ovat kuvattu riittävän hyvin. Esitetty menettelytapa voidaan arvioida olevan toimiva. Ne tehtävät, jotka mahdollisesti ovat järjestelty yhdessä kuntien kanssa, tulee voida arvioida erikseen, jotta tarkoituksenmukaiset ratkaisut paikallistasolla on mahdollista toteuttaa. Haaste on vastaanottavassa organisaatiossa, jossa käynnistyy nopeasti laaja palkka- ja henkilöstöetuuksien harmonisointi, joka useimmiten johtaa palkkakustannusten kokonaismäärän kasvuun.

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

42. Turvaako Kårkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Kyllä

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Muodolliset päätökset ja hallintorakenteet ovat varmasti mahdollisia toteuttaa maakunnissa, mutta tilanteet vaihtelevat merkittävästi alueittain. Valmiiksi sote-integroiduilla alueilla esitetty aikataulu on realistinen.

44. Voimaannpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Valtion rahoitus on oikea ratkaisu. Rahoituksen suunnittelussa tulee huolehtia riittävän, varmistetun ja oikean tiedon käyttämisestä rahoituspohjan laskennassa. Myös nykyisten sairaanhoitopiirien ja jo perustettujen sosiaali- ja terveystalouksien olosuhteet ja erityispiirteet tulee ottaa huomioon rahoituslaskennassa. Maakunnallisen itsehallinnon näkökulmasta sote-maakuntaveron käyttöönottoa ja siitä aiheutuvia seurannaisvaikutuksia esimerkiksi kuntien varhaiskasvatuksen ja sivistystalouksien sekä elinkeinomahdollisuuksien ylläpitämiseen tulee edelleen selvittää.

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodelta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitetut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei**
- ei kantaa

Riskin muodostaa arvioidusta palvelutarpeesta huomioitava 80 prosentin osuus, mikäli valtio ei sitoudu suoraan kattamaan täysimääräisesti sote-maakunnille sosiaali- ja terveystalouksista aiheutuvia menoja. Leikkurin seurauksena uudistuksen päätavoite, kansalaisten yhdenvertaisten palvelujen turvaaminen maakunnissa, uhkaa jäädä toteutumatta.

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen **sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien** rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen **pelastustoimen tehtävien** rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin**
- ei
- ei kantaa

Painokertoimien tulee perustua ajantasaiseen tietoon ja rahoituksessa on huomioitava perustuslain mukaiset kattavat palvelut koko maassa.

50. Sote-maakunnan rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja sote-maakunnan alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten, että muutosta rajataan 7 vuoden ajan vuosittain porrastetusti kasvaen. Enimmäismuutos rajataan toistaiseksi pysyvästi enintään +/-150 euroon asukasta kohden vuodesta 2029 lähtien (35 §).

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

- kyllä

- kyllä pääosin
- ei pääosin**
- ei
- ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei
- ei pääosin
- ei kantaa**

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kysymyksiä muista lakiluonnoksista

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

28 § Perustoimeentulotuen rahoitusvastuu (50 %) kuuluu jatkossa kokonaisuudessaan maakunnille, niin kuin vastuu muistakin sosiaalitoimen tehtävistä. Lakiluonnoksessa ei esitetä kunnalle mahdollisuutta järjestää sosiaalitoimen palveluita, joten myös kuntien rahoitusvastuu sosiaalitoimen palveluista tulee siirtää maakunnille.

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Uudistuksessa veronmaksajan ja valtion asema on kiinnitetty. Myös maakunnat aloittavat toimintansa kunnista siirtyviä kustannuksia vastaavilla tuloilla. Tämä johtaa tilanteeseen, jossa kaikki uudistuksesta aiheutuvat talouden muutosvaikutukset kohdistuvat kuntiin ja kuntatalous toimii näiden muutosvaikutusten tasaajana.

Uudistus muuttaa kaikkien kuntien verotuloja ja valtionosuutta. Lisäksi uudistus voi aiheuttaa suuriakin muutoksia kunnan verorahoituksen rakenteeseen eli verotulojen ja valtionosuuksien suhteeseen. Myös kunnan talouden tasapaino voi muuttua.

Suuria muutoksia esitetään lievennettävän viidellä valtionosuusjärjestelmään sisällytettävällä tasausmekanismilla. Viisiosainen tasausmekanismien kokonaisuus jää pysyväksi osaksi uuden kunnan valtionosuutta.

Kaupunkien ja kuntien elinvoima tulee turvata myös uudistuksen jälkeen

Uudistuksessa kuntien verorahoituksen rakenne säilyy. Kuntien verorahoitus muodostuu myös uudistuksen jälkeen kunnallis- ja kiinteistöverotuloista, osuudesta yhteisöveron tuottoon ja laskennallisista valtionosuuksista. Uudistus kuitenkin muuttaa useassa kaupungissa ja kunnassa verotulojen ja valtionosuuksien suhdetta.

Uudistuksessa kaupunkien ja kuntien suhteellinen velkaantuneisuus lisääntyy. Tällä voi olla vaikutusta kuntien investointien rahoitukseen ja investointikyvyn turvaamiseen.

Akuutit muutokset, esimerkiksi koronaepidemian vaikutuksia kuntatalouteen, tulee huomioida lakiluonnoksessa.

Heikentynyt kuntatalous ja koronavirusepidemia vaikuttavat uudistuksen laskelmiin. Uudistuksen rahoituslaskelmat – kustannusten ja tulojen siirto, kunnan talouden tasapainon muutoksen tarkastelu ja siitä johdettavat pysyvät tasauserät – tehdään poikkileikkauksena.

19,1 miljardin euroa kustannuksia ja tuloja siirretään kunnista maakuntiin koronavuosien tietoihin perustuen. Kuntatalouden muuttunut tilanne, erityisesti koronaepidemia vaikuttavat juuri niihin vuosiin 2020-2022, joiden kustannus- ja tulotietoja käytetään uudistuksen laskelmien pohjana.

Koska koronaepidemia vaikuttaa kaupunkien ja kuntien tuloihin erityisesti vuonna 2020 ja menoihin myös vuosina 2021 ja 2022, uudistuksen pysyväksi osaksi kuntien valtiosuuteen jääviä siirto- ja tasausmekanismeja ei voi perustaa näiden vuosien tietoihin. Uudistusta tulee joko siirtää, lakiluonnoksessa esitettyjä laskentavuosia muuttaa tai siirto- ja tasausmekanismien laskennassa käytettävistä tiedoista tulee erottaa koronaepidemian vaikutus sekä tulo- että menopuolelta.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä**
- kyllä pääosin

- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä**
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa**

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa**

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa**

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa**

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

69. Vapamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

Uudenmaan alueen ja Helsingin kaupungin erityisasema asettaa Helsingin kaupungin ja maan muut kaupungit ja kunnat keskenään hyvin eriarvoiseen asemaan päätöksenteko- ja demokratia- asemansa osalta. Helsingin kaupunginvaltuusto päättää laajasti myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista alueellaan, muualla maassa kunnilla ei ole päätösvaltaa sote-palveluihin, jotka kuitenkin merkittävästi vaikuttavat kuntien elinvoimakokemukseen ja väestön saamiin palveluihin.

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-
71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.
-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Sote-maakunnan sitominen maakuntajakoon on lähtökohtaisesti perusteltu. Yksittäisten kuntien kohdalla, maakuntien raja-alueilla, lakiluonnos johtaa kuitenkin ilman erityisratkaisuja tilanteeseen, joka pakottaa kunnan harkitsemaan myös maakuntasitoutuneisuutta. Esimerkiksi Keski-Pohjanmaan maakunnassa nykyisin toimiva Soite-sotekuntayhtymä ja siihen kuuluva sairaanhoitopiiri on omaa maakuntajakolain mukaista maakuntaansa laajempi kuntayhtymä. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluva Reisjärvi on kuntayhtymän osajäsenkunta (esh ja ensihoito) ja Pohjanmaan maakuntaan kuuluva Kruunupyyn kunta on Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin jäsenkunta. Esimerkiksi Kruunupyyn kunnalla on luontainen asiointi- ja työssäkäyntisuunta naapurikaupunki-Kokkolaan, jossa sijaitsee mm Soiten eli tulevan Keski-Pohjanmaan sote-maakunnan erikoissairaanhoidon palvelut. Nykyinen lainsäädäntömalli ei sisällä riittäviä säännöksiä siitä, miten kuntalaisten kokonaispalvelut voitaisiin järjestää ja tuottaa maakuntajaon näkökulmasta toisesta sote-maakunnasta. Sote-maakuntien yhteistyösopimus ei esitettyssä muodossaan sisällä riittäviä säännöksiä esim. maakuntien välisestä kustannustenjaosta laajassa ja kokonaisvaltaisessa järjestämistäsiirrossa sote-maakuntien yhteistyösopimuksella. Terveystieteiden huoltolain § 47 mahdollistaa edelleen kiireettömän hoidon hoitopaikan valinnan, mutta tämä valinnanvapaus ei riittävällä tavalla ratkaise kokonaisvaltaisen sosiaali- ja terveydenhuollon hoitovastuun toteutumista.

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

- kyllä

- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin**
- ei
- ei kantaa

Ohjauksen lisääminen kansalaisten saamien palveluiden yhdenvertaisuuden varmistamiseksi on lähtökohtaisesti tarpeen. Esitetty lakikokonaisuus on kuitenkin perusluonteeltaan nyt vahvasti valvontalaki. Valtion ohjaus ja vahva valvonta sekä yhteistoiminta-alueen ja erityisesti sen yliopistosairaanhoidopiirin rooli sitoo sote-maakunnan itsemääräämisoikeutta merkittävästi. On perusteltua kysyä, onko näin vahvasti ja yksityiskohtaisesti valvotussa mallissa sote-maakunnalla tosiasiallista itsemääräämisoikeutta. Itsemääräämisoikeus on näennäinen, sillä sen oma suunnittelu- ja päätöksenteko edellyttää useimmiten ennen täytäntöönpanoa useiden eri ministeriöiden yhdessä tai erikseen myöntämän luvan ja hyväksymispäätöksen.

Valvonta, hyväksymis- ja arviointiprosessi on organisaatioiden toiminnan vuosikellossa katsottuna hallinnollisesti raskas. Valvonnan varmistamiseksi kokonaisuus saattaa sisältää myös osin päällekkäistä valvonta- ja arviointityötä. Tässä vaiheessa tulee uudelleenarvioida valvonta- ja arviointimenettely myös hallinnollisena prosessikuvana ja poistaa siitä mahdolliset päällekkäisyydet ja vähentää mahdollisia toisiaan täydentäviä erillisprosesseja niitä yhdistämällä.

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin**
- ei
- ei kantaa

Lakiluonnos ei riittävän selkeästi erittele, mistä yksityiskohdista tulee neuvotella ja sopia yhteistyöaluekohtaisissa neuvotteluissa sote-maakuntien erillisneuvottelujen lisäksi.

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Kyseessä on erittäin laaja muutos, jonka ennakoiminen ei ole mahdollista suoraan tämän lainsäädännön pykälämuutosten kautta vaan on laajempi yhteiskunnallinen, kulttuurillinen, työllisyyden kehityksen ja laajasti yleisen talouskehityksen tulos. Vaikutusten arviointia tulee jatkaa ja vuosittain koota toteutuneiden vaikutusten arvio, joka tarvittaessa johtaa myös lainsäädännöllisiin muutoksiin.

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei

- o ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

Sote-uudistuksessa keskiössä on laajasti sote-palvelujen saatavuuden turvaaminen ja järjestelyjen ulottaminen kaikkien kansalaisten saataville. Saavutettavuutta voidaan parantaa merkittävästi sote-digipalveluja ja kansalaisten osaamista kehittämällä.

83. Minkälaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyviä vaikutuksia järjestämisvastuuseen ja ostopalveluihin liittyvästä täsmentävästä sääntelystä sote-maakunnille aiheutuisi (liittyen esimerkiksi palvelurakenteen muuttumiseen tai palvelutuotannosta aiheutuviin kustannuksiin):

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

84. Osa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskevista sote-maakunnille siirtyvistä hankintasopimuksista saattaisi olla uusien säännösten nojalla mitättömiä. Sote-maakunta olisi velvollinen korvaamaan palveluntuottajille sopimusten mitätöitymisen takia hyödyttömäksi jäävät investoinnit. Minkälaisia vaikutuksia lakisääteisestä mitättömyydestä aiheutuisi sote-maakunnille tai yksityisille palveluntuottajille?

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

- kyllä
- ei**

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

- sote-integraatio
- palvelutarpeen arviointi
- hallinto ja johtaminen
- henkilöstösiirrot
- talous
- omaisuusjärjestelyt
- tietohallinto ja ICT
- viestintä ja osallisuus

muuta, mitä?

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen "sote-maakunta" korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

Sotelakipaketissa käytetään sosiaali- ja terveydenhuollon itsehallinnollisista alueista nimitystä "maakunta" ja välillä "sote-maakunta". Tarkoituksen mukaista olisi, että laissa käytetään kauttaaltaan yhdenmukaisesti sitä ilmaisua, mihin sote-maakuntien nimityksen osalta päädytään. Nimitys tulee olla asukkaille ymmärrettävä ja kuvattava

yksikön toiminnan luonnetta ja päätehtävää. Sote-maakuntanimitys ei ole tarkoituserältään ymmärrettävä ja johtaa helposti sekaantumiseen maakuntakäsitteeseen.

Keski-Pohjanmaalla asukkaat ovat oppineet mieltämään sosiaali- ja peruspalvelukuntayhtymän SOITE:n sen perustamisesta vuodesta 2017 alkaen nimenomaan sosiaali- ja peruspalveluja tuottavana toimijana maakuntaa laajemmalla alueella. Siten johdonmukainen esitys nimeksi sote-palveluja tuotavalle itsehallinnolliselle alueelle on sote-palvelualue, koska kyseessä on nimenomaan sote-palveluita alueellisesti tuottavasta itsehallinnollisesta toimijasta, joka tarjoaa sote-palveluja sovitulla alueella maakuntarajoista riippumatta.

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysterveyspalvelualue SOITE

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-